Grigore Constantinescu

Comuna

IZVORU

PITEŞTI MMXV

IZVORU

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din satul **Izvoru**.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 45 km.
SUPRAFAŢĂ: 61,2 km^2.
POPULAŢIE: 2.292 locuitori [1.082 M + 1.210 F] (2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

*__Priboiu__ – 1519 [7028] septembrie 16 (DIR, XVI, B, ŢR, vol. I, doc. 151)• **Izvoru** – 1558 mai 11 (JA).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Priboiu.

Satul Izvoru este atestat documentar iniţial în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Mircea Ciobanul la 11 mai 1558, prin care se confirmă lui „Stoica din Izvoru" proprietatea asupra unor ocine din aria localităţii.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii este atestată prin unelte de piatră datând din neolitic, precum şi prin monede emise în secolele XVI-XVII, în Polonia şi Transilvania, descoperite în punctele: „Găuri" şi „La păr".

TOPONIMIE:

Izvoru – toponim topografic, la origine, apelativul *izvor* ≈ „apă subterană care iese sau ţâşneşte la suprafaţa pământului". Denumirea este realmente justificată, întrucât, pe teritoriul localităţii, se consemnează frecvenţa unor izvoare puternice, pânza freatică aflându-se la suprafaţa solului; apele izvoarelor se varsă în râul Teleorman.

Cătunele componente ale aşezării au denumiri semnificative: *Boroghineşti*, *Tăileşti*, *Chiţuleşti*, *Pielari*, *Bădileşti* – evocând patronimice care au fost, la origine, eponime, sau indică ocupaţii strict specializate.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Arhitectură populară tradiţională specifică zonei de şes a Argeşului. Sub raport constructiv, vechiul tip de casă era supraînălţat pe temelie de piatră şi cărămidă, pe care se fixau temeie duble din stejar. Pereţii erau edificaţi din grădele de nuiele, lipiţi cu un amestec de pământ şi paie, peste care se aplica o tencuială din pământ şi nisip; casele aveau şarpanta din căpriori şi laţi fixaţi în cuie de lemn, fiind învelite cu şindrilă ori cu şiţă.

Construcţiile de locuit prezentau un plan bicameral, format din tindă prevăzută cu coş larg şi corlată, şi odaia de locuit, care avea o sobă oarbă. În organizarea interiorului, se înregistra existenţa unor paturi simple formate din blăni de stejar fixate într-un cadru sprijinit pe picioare de lemn bătute în „pomesteala" din pământ.

În domeniul artei populare, s-au remarcat, în fazele finale ale concursurilor naţionale organizate în perioada anilor 1956–2006, creatorii din localitate care au obţinut premii ori menţiuni pentru confecţionarea ţesăturilor de interior: Maria Ungureanu; feronerie: Ion Dumitru.

În domeniul folclorului literar local, balada Soarele şi luna se înscrie printre cele mai reprezentative creaţii de acest gen.

Din amplul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare locală prezintă dansurile: Bălţăreaţa, Brâul căluşăresc de la Izvoru, Brâuleţul de la Izvoru, Buceagul, Bulgărească, Cadeaua, Floricica din căluş, Drumul dracului (Drumul naibii), Dumitrica, Gheorghiţa din căluş, Hangul, Hora căluşărească, Hora-n bătaie (Hora-n ciocane), Izvoranca, Martalogii, Minţita, Rustemul drept, Rustemul oltenesc, Sârba căluşărească, Sârba-n tarapanale, Ţigănească, Ţipeteanca, Ursăria.

Abordând cu succes suita de dansuri căluşăreşti zonale, echipa de căluşari din Izvoru a reprezentat, prin specificitatea costumului şi a repertoriului, una dintre formaţiile reprezentative ale judeţului Argeş, fiind laureată a concursurilor de acest gen organizate pe plan judeţean.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚Biserica «Adormirea Maicii Domnului» Izvoru de Jos [1879]~ctitorită de moşierul local Vasile Gugiu şi enoriaşii parohiei •intervenţii: reparaţii radicale [1926]; refacerea tencuielilor interioare şi exterioare [1967-1968] •pictură murală: Ilie P. Leuleanu [1879]; restaurată [1968].

✚Biserica «Sf. Nicolae» Izvoru de Sus –[▲]– a fost ctitorită de postelnicul Preda, biv vel clucerul Iordache Colfescu, vel stolnic Ion Perticari ş. a. Biserica a fost construită, în anii 1700-1701, din cărămidă şi prezintă un plan „în formă de cruce", cu pridvor prevăzut, la faţada vestică, cu trei arcade semicirculare sprijinite central pe două coloane simple şi pe două coloane angajate în stâlpi de colţ, lateral; pridvorul, cu fronton triunghiular, este surmontat de o turlă de secţiune pătrată.`Biserica a înregistrat numeroase „intervenţii de întreţinere": înlocuirea lespezilor de piatră ale pardoselii; reacoperirea cu tablă [1830], fiind reparată „radical" [1942-1943]. Pictura murală originară a fost retuşată de Mitache [1943], cu cheltuiala familiei Elena general Carol Davila şi general Ioan Perticari; portretele votive din pronaos completează „pomelnicul" ctitorilor.

CONACUL PERTICARI-DAVILA –[▲]– complex arhitectural amplasat într-un pitoresc cadru natural, parcul conacului fiind conceput de către renumitul arhitect peisagist francez E. Redont.

La solicitarea colonelului Ioan Perticari, arh. E. Redont concepe, la Reims, în 20 ianuarie 1904, «Proiectul de parc al proprietăţii domnului colonel Perticari de la Izvoru-Argeş», la scara 0.001 p. m. [Arh. Stat. Filiala Argeş, Fond Perticari, V, 1905-1911, mapa 141, dosar 1904]. În proiectul de plantaţii forestiere al domeniului Izvoru, sunt menţionate numeroase specii – cu denumirile latineşti, numărul de arbori şi arbuşti, precum şi indicaţii referitoare la plantarea acestora. Pe plan, sunt amplasate: vila, pavilionul normand, castelul de apă, gheţăria, manejul, dependinţele, plantaţiile de pomi fructiferi şi viţă de vie, locul de plantare a fiecărei specii de arbori şi arbuşti decorativi. Terenul proprietăţii, care formează obiectul studiului, era delimitat de şoseaua Piteşti-Alexandria (la est) şi de drumul spre Miroşi (la nord). Clădirea principală − replică relativă, de proporţii reduse a Castelului Peleş din Sinaia − a fost edificată [1924-1927] cu cheltuiala Elenei Perticari-Davila, fiica renumitului doctor român de origine franceză, Carol Davila. Clădirea anterioară, construită pe fundaţiile unui edificiu din 1877-1878, a fost distrusă de un incendiu în 1910.

Conacul prezintă patru niveluri: subsol, parter, etaj şi mansardă. În afara castelului, ansamblul arhitectural este format din: pavilonul normand, castelul de apă, dependinţe – edificate în aceeaşi perioadă. Întreg ansamblul arhitectural se află într-o accentuată stare de degradare; se impun măsuri urgente de restaurare, pentru a se salva de la o distrugere previzibilă acest evocator spaţiu de spiritualitate românească. În conac, se păstra o parte din mobilierul marelui dramaturg român Alexandru Davila, fratele Elenei Perticari-Davila.

În perioada dictaturii comuniste, Elena Perticari-Davila a fost deposedată de proprietăţi, inclusiv de conac, deşi fusese „o binefăcătoare de o generozitate rar întâlnită a oamenilor sărmani din Izvoru şi construise, cu banii săi, instituţii menite să civilizeze viaţa sătenilor", iar „subsolul conacului devenise un sângeros loc de anchetare a celor care se opuneau colectivizării agriculturii", potrivit menţiunii secretarului primăriei locale, Vasile Stretenie, autorul manuscrisului amplei monografii: «Comuna Izvoru – un model de aşezare rurală din zona sudică a Argeşului».

❖ MEMENTO:

Casa natală a medicului scriitor Gheorghe Marinescu (George Dinizvor) – o construcţie tipică arhitecturii tradiţionale din aria de câmpie a actualului judeţ.

Expoziţia «ALEXANDRU DAVILA», organizată, pe baza tematicii redactate de prof. Grigore Constantinescu de la Muzeul Goleşti, în Şcoala generală Izvoru de Sus, relevă importanţa acestui generos spaţiu de viaţă în creaţia literară a autorului celebrei drame în versuri «Vlaicu-Vodă», care „şi-a şlefuit nestemate lirice ale replicilor tulburătoarei sale piese în tăcerea de vis a conacului", unde a scris, în septembrie 1902, şi emoţionantul poem «Balada strămoşilor».

Monumente eroi: **Izvoru de Jos** [1916-1918; 1941-1945] – vizavi de biserică ■~ **Izvoru de Sus** [1877-1878; 1916-1918]; comanditar: Elena Perticari-Davila – lângă Şcoala generală Izvoru de Sus.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 203 locuitori ai comunei Izvoru, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [3], Campania din 1913 [1], Primul război mondial [138], Al doilea război mondial [61].

Momente de istorie locală

În cursul Primului război mondial, trupe din componența Diviziei 1 Cavalerie au ocupat poziții de apărare în zilele de 15, 16 și 17 noiembrie 1916, retrăgându-se, din ordin operativ, după un schimb sporadic de focuri cu detașamente de luptă inamice, pe noi aliniamente de apărare.

IN MEMORIAM

✪ **ELEFTERESCU EMANOIL** [1863-?] – profesor de limba română şi teologie, publicist. Opera: «Conferinţe la Societatea Culturală „Familia" din Muşăteşti» [1902,1903], «Locuri ardelene. Monografii» [1934]. Colaborator la publicaţiile: „Casa rurală", „Gazeta Transilvaniei», „Gazeta ţăranilor", „Lumea literară", „Păstorul ortodox".

✪ **MARINESCU GHEORGHE** [1922-1993] – medic specialist în boli infecţioase, membru al unor importante academii de ştiinţe medicale din Europa şi Statele Unite ale Americii. Autorul unor studii aprofundate de specialitate: «Boli infecţioase» [1954, 1961], «Elemente de inframicrobiologie specială» [1962]. Amplă activitate literară şi culturală; publică, sub pseudonimul literar **GEORGE DINZVOR**, volumele de versuri «Pururea» [1980] şi «Din izvor bând»; memorialul de călătorie «Bumerangul de lumină»; capitolul „Arde biserica" din romanul în manuscris «Răstignirea lui Hipocrate».

✪ **MUSTAŢĂ CONSTANTIN** [1938, Izvoru-2013, Cluj-Napoca] – inginer informatician, remarcabil realizator radio-tv la Cluj-Napoca [1967-1998], publicist de excepţie. Colaborator la periodicele: „Cetatea culturală" (Cluj-Napoca), „Columna" (Chişinău), „Flacăra" (Bucureşti), „În slujba patriei", „Ni Elet" (Târgu Mureş), „Viaţa studenţească; fondator al săptămânalului „Gazeta de Cluj-Napoca" [1995]. Opera: «În vâltoarea vremurilor» [1988], «Reconstituiri» [1991], «File din Biblia Transilvaniei» [1994], «Reporter în trenul secolului» [1994], «America, via Cluj-Napoca» [1995], «Timp şi timpuri la Baia de Arieş» [1995]. «Amintiri pentru mileniul III» [2000], «Blesteme şi lumini» [2002], «Spre Est-Vest», reportaje [2003], «Teroare în Ardeal» [2008] etc.

✪ **PERTICARI-DAVILA ELENA** [1865-1951], fiica dr. Carol Davila şi a Anicăi Racoviţă, descendentă din familia Goleştilor; autoarea volumului autobiografic «Amintiri din copilărie» [1905] şi a volumului memorialistic «Le Général dr. Carol Davila. Sa vie et son oeuvre d'après sa corespondence» [1930]. Traduce eseurile: «Crinul vieţii» şi «Regina cea rea» scrise de principesa Maria, viitoarea regină a României. Operă de caritate excepţională: construieşte şi organizează Spitalul „Dr. Carol Davila", cantina şcolară, grădiniţa de copii şi cinematograful sătesc din satul Izvoru de Sus.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 253; Idem– *Elena Perticari-Davila*, www.google.ro, calameo.1227548 ; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

ISVORU-DE-SUS
504
679C
Izvoru
Strada Pielari
504
679C
504

Recea
504
V
679A
Izvoru
174
Dobru
8

PRIMĂRIA COMUNEI IZVORU

CONACUL PERTICARI-DAVILA.

CASA DE OASPETI PERTICARI-DAVILA.

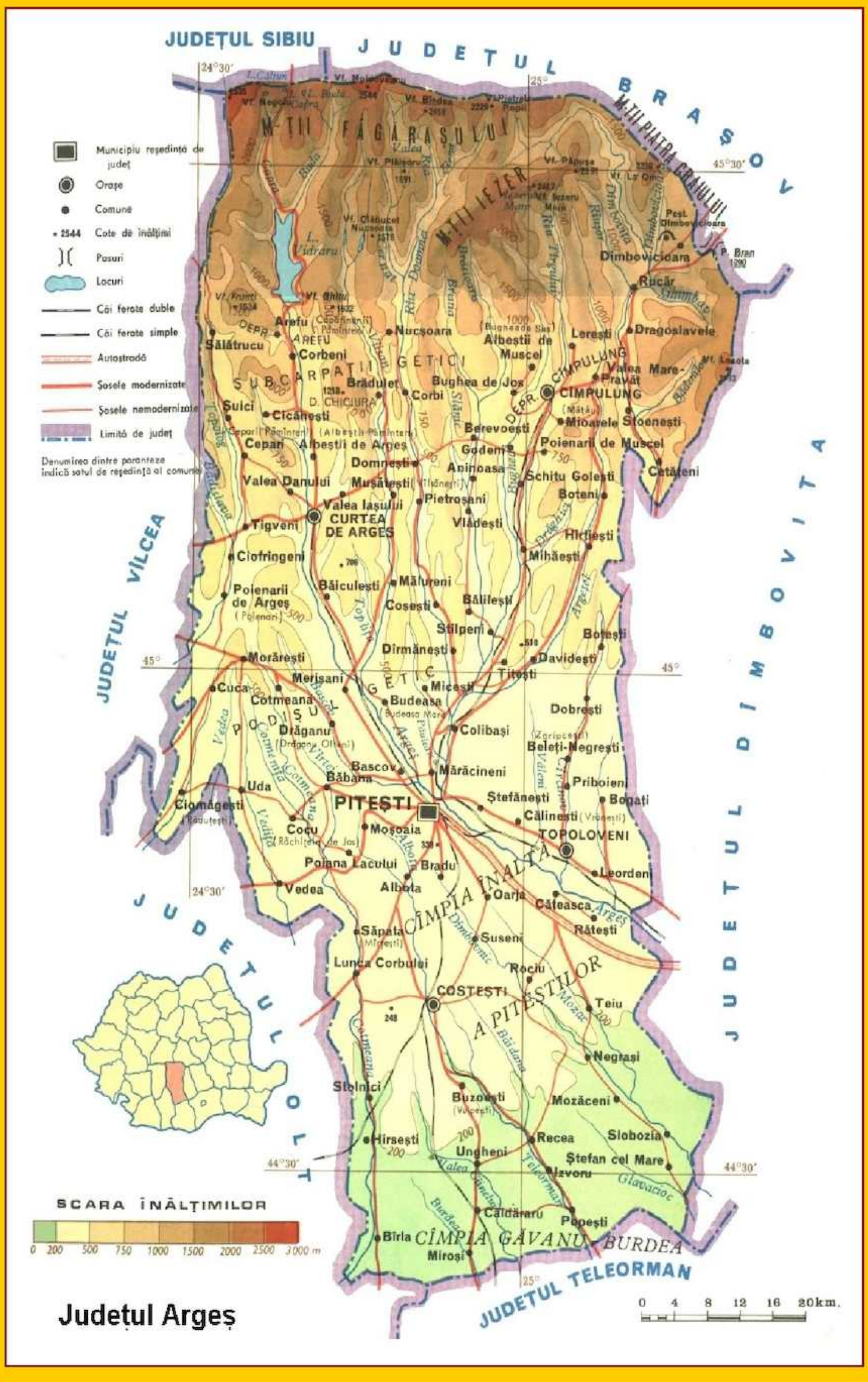

Județul Argeș